

DUIZEND WOORDEN VOOR WATER

Nederland is gevormd door water. Het bepaalt onze cultuur, onze geografie. Internationaal is Nederland 'waterland'. Ook onze economie is in sterke mate aan water gerelateerd. Ongeveer 183 miljard euro, 28 procent van ons Bruto Binnenlands Product (BBP) wordt gerealiseerd door bedrijven die direct afhankelijk zijn van water als grondstof (chemie, voedingsmiddelen, landbouw, drinkwater), of in het productieproces (basismetalen, elektriciteit, papier). Daarnaast is water een belangrijke factor in de transporteconomie, wonen en recreëren. Tegen 0,4% van het BBP organiseren waterschappen veiligheid, zuivering en beschikbaarheid van voldoende schoon water. Maar nieuwe ontwikkelingen plaatsen ons voor grote uitdagingen.

Het klimaat verandert en de hele wereld ondervindt daarvan de gevolgen. Het World Economic Forum noemt in het Global Risks Report 2017 de klimaat- en watercrises de grootste risico's voor de wereld economie. Een 'security game changer', een bron van conflict, zo stelde generaal Middendorp, de Commandant der Strijdkrachten, onlangs. Klimaatverandering heeft gevolgen voor de wereldwijde stabiliteit omdat het leidt tot droogte, overstromingen en een tekort aan drinkwater en voedsel.

Voor het waterbeheer heeft de klimaatverandering grote gevolgen. Ook in Nederland zien wij zeespiegelstijging, meer extremere neerslag, langdurige droogte, grotere rivierafvoeren, bedreiging van de waterkwaliteit, bodemdaling en verzilting. Ontwikkelingen die ons dichtbevolkte en laaggelegen land voor nieuwe en grote uitdagingen plaatsen. De intense buien die het KNMI voor 2050 had voorspeld, vallen nu al. En 2016 bleek het warmste jaar ooit. Wij moeten ons aanpassen aan de klimaatveranderingen en tegelijkertijd zorgen dat de effecten niet nog groter worden. Dat vraagt om minder uitstoot van broeikasgassen (mitigatie, energietransitie), aanpassingen in onze ruimtelijke inrichting (ruimtelijke adaptatie) en een meer duurzame economie (circulaire economie).

INVESTERINGSAGENDA VOOR KLIMAAT

Een nieuw gekozen volksvertegenwoordiging en een nieuw kabinet zullen stappen moeten zetten om schade en overlast te voorkomen. Het Klimaatverdrag van Parijs wijst ons de weg voor het nieuwe energiebeleid en een effectief waterbeheer. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat in de tweede helft van deze eeuw alle ondertekenaars klimaatneutraal zijn. Met gemeenten en provincies, bieden de waterschappen aan een bijdrage te leveren aan deze opgaven in een gezamenlijke Investeringsagenda. Het Rijk heeft lokale en regionale uitvoeringskracht nodig om de aanpak van de klimaatverandering goed en met draagvlak te voeren. In de Investeringsagenda bieden de decentrale overheden aan wat ze kunnen doen en wat zij nodig hebben om een bijdrage te leveren. Het nieuwe kabinet en de Tweede Kamer worden gevraagd vertrouwen, ruimte en middelen voor de investeringsagenda te geven.

Ook voor het aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering is in onze delta veel aandacht nodig. In aanvulling op de Investeringsagenda willen de waterschappen kabinet en Kamer een aantal concrete wensen en aanbevelingen meegeven.

WATERVEILIGHEID

Water is van groot belang voor de Nederlandse economie, maar kan tegelijkertijd gevaar opleveren. De recente overstromingen in omliggende landen laten dat zien. Meer dan de helft van Nederland is kwetsbaar voor overstromingen. Door de klimaatverandering neemt de kans daarop toe. Dit vraagt blijvend om investeringen in veiligheid en waterbeheer. Met name voor ruimtelijke maatregelen en waterveiligheid is daar een extra impuls van het Rijk voor nodig. Een extra impuls voor rivierverruiming (€ 200 miljoen), bovenop de huidige middelen in het Deltafonds, als aanvulling op de dijkverhogingsopgaven, dragen bij aan een klimaatbestendige ruimtelijke inrichting van ons land.

WATERKWALITEIT

De zorg voor een goede waterkwaliteit stelt ons voor grote uitdagingen. Schoon water is een voorwaarde voor een gezonde leefomgeving voor mens en dier. Medicijnresten, microplastics, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen in het water vormen een steeds groter probleem. Voorkomen moet worden dat deze stoffen in het oppervlaktewater terecht komen. Bij voorkeur worden de stoffen er bij de bron uitgehaald en dragen veroorzakers en vervuilers zelf verantwoordelijkheid bij de aanpak in de keten. De toegezegde afstemming tussen de Europese Kaderrichtlijn Water en Nitraatrichtlijn moet in de mestwetgeving zijn beslag krijgen. Het verbieden van gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw kan helpen om de waterkwaliteit verder te verbeteren. Want particulieren (met 240.000 volkstuinen en vijf miljoen particuliere tuinen) zijn bij het gebruik vaak niet goed op de hoogte van de risico's van middelen voor mens, dier en milieu en gebruiken deze niet altijd volgens de voorschriften.

Een ander groeiend probleem is de aanwezigheid van medicijnresten in het oppervlaktewater. Om de effecten van medicijnresten en andere nieuwe stoffen op de waterkwaliteit duidelijk te krijgen, moet er volgens ons een fonds komen om onderzoek en pilots in de ketenaanpak te stimuleren. Dit fonds moet gevuld worden door de farmaceutische industrie en het Rijk.

VERKIEZINGEN

Waterschappen hebben de kerntaak om te zorgen voor waterveiligheid en schoon en voldoende water. Daarbij levert het werk van de waterschappen maatschappelijke meerwaarde, door bij te dragen aan een mooie leefomgeving, volksgezondheid en een duurzame samenleving. Om de taken te kunnen uitvoeren betaalt iedereen mee via de waterschapsbelasting. De democratische legitimatie, volgens het principe belang, betaling, zeggenschap, is gewaarborgd door de waterschapsverkiezingen. De waterschappen staan voor hun taken en zien zich graag gesteund door andere overheden. Het Rijk draagt op dit moment de kosten van alle landelijke verkiezingen (Tweede Kamer, gemeenteraden, Provinciale Staten en Europees Parlement). Sinds 2015 zijn de verkiezingen van de waterschappen ook landelijk geregeld en wettelijk vastgelegd in de Kieswet. Het is niet meer dan logisch dat het Rijk ook de kosten voor de waterschapsverkiezingen (in 2015 23,8 miljoen euro) draagt.

DIGITALISERING

De samenleving verandert. Burgers communiceren steeds meer digitaal met de overheid. De komende jaren staan het Rijk en de decentrale overheden op dit terrein grote uitdagingen te wachten. Een betere service tegen lagere kosten is het doel. Om dat te bereiken is meer samenwerking tussen departementen en een centrale regie nodig in de realisatie van de Generieke Digitale Infrastructuur. Een autoriteit voor veilige, digitale communicatie en samenwerking in de publieke sector, met doorzettingsmacht, sanctiemogelijkheden, en financiering door het Rijk, kan het proces versnellen en versterken.

De Omgevingswet heeft als doel de procedures voor burgers en bedrijven in het ruimtelijk beleid vergaand te vereenvoudigen. Maar alleen met een goed werkend digitaal systeem, zal de wet zijn beloftes kunnen waarmaken. Rijk, IPO, VNG en UvW werken aan een digitaal stelsel dat de Omgevingswet optimaal ondersteunt. Voor de realisering van dit digitaal stelsel medio 2019 is 100 miljoen euro extra nodig.

SAMEN DE UITDAGING AANGAAN

Goed waterbeheer is cruciaal voor het voortbestaan van ons land. De waterschappen staan voor deze taken en zijn trots op het werk dat zij dagelijks verrichten om ons land veilig, leefbaar en gezond te houden. Door gehoor te geven aan bovenstaande wensen, garanderen een nieuw kabinet en Tweede Kamer dat de waterschappen de grote uitdaging die de klimaatverandering het waterbeheer in ons zo kwetsbare land stelt, goed kunnen aangaan.